

Literární noviny

[Home](#)

[Aktuální číslo](#)

[Kultura](#)

[Literatura](#)

[Politika](#)

[Komentáře](#)

[Blogy](#)

[Téma](#)

[Biblio](#)

[Civilizace](#)

[Offline](#)

[Akadem](#)

Básník, který má rád hluk města a Marxe

Literární noviny

Home Aktuální číslo Kultura **Literatura** Politika Komentáře Blogy Téma Biblio Civilizace Offline Akademie Klub LtN VTC Přílohy [Hle](#)

Charles Bernstein: O politice a poezii

Středa, 07. prosinec 2016 09:33 | MIRKO RADUŠEVIČ [Poezie](#)

[Send](#)
[Tweet](#)
[G+1](#)
[0](#)
[my Share](#)
[in Share](#)

[Like](#) 3 people like this. Be the first of your friends.

Charles Bernstein (1950), básník, který mimo jiné prohlásil, že **dokud bude existovat Země, bude i poezie**. Je tvůrcem tzv. jazykové poezie, která v sedmdesátých letech minulého století v rámci tehdy módní experimentální poezie ukázala na další možnosti poetiky. Je spoluzakladatelem časopisu L=A=N=G=U=A=G=E. Napsal více než dvacet sbírek poezie a přesto je u nás neznámý. Byl v Čechách jednou v roce 2004 jako host Festivalu spisovatelů.

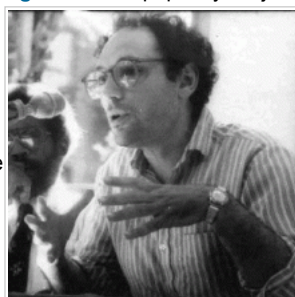
K Bernsteinovi (na snímku nahoře v současnosti, dole v sedmdesátých letech) nás přivedl jeho zájem o zkoumání využití jazyka ve společenském kontextu. Jeho poezie spojuje v sobě jazyk politiky, popkultury, literárního žargonu, firemní mluvy i public relation. Tím poukazuje na skutečnost, jakým způsobem jsou jazyk a kultura vzájemně a konstruktivně provázány a na sobě závislé.

K tomuto konceptu Bernstein říká: „Chci, aby se daly použít všechny možné elementy kultury, narážet do nich, stejným způsobem jako ony naráží do mě, až z nich vyleze echo, stejně tak jako vyráží ze mne.“ Bernstein považuje psaní za naprosto seriózní záležitost, přitom poutavou, kritickou a zároveň hravou, která dokáže věci zlehčit a dát jim humor.

Bernstein se opírá o Marxe a Wittgensteina

Pro důvod spojování umění a společenského kontextu nás zajímaly jeho názory, které naposledy formuloval v mnoha rozhovorech naposledy v minulém týdnu pro bělehradský deník Politika. Ještě předtím se zastavme u rozhovoru z roku 2005, kdy vysvětluje pro britský umělecký magazín [The Argotist](#) shora popsaný svůj **koncept spojení společenského dění a poezie**:

„Fandím sociálnímu kontextu v poezii a tomu, co se stane s poezií v rámci procesu "tvorby" poezie. V roce 1970, celá řada z nás byla zapojená do aktivistické činnosti, a to vpravdě intervenčním přístupem k poezii, jak prostřednictvím našich básní, tak také prostřednictvím esejí... Zaměřili jsme se na ideologický rozměr jazyka, jako přímý důsledek protiválečné aktivity kolem roku "1968" a měli jsme hlavně obavy ze zneužívání jazyka, který byl tehdy zapojen do státní politiky. Byl rovněž využit v oficiálním výkladu "pravdy", ať už v televizi nebo v novinách. Kontrola vyjadřování vede k velmi efektivní správě každodenního života. Stručně řečeno, **viděli jsme v poezii řešení, nebo lépe řečeno nápravu vztahu vědomí a jazyka**.“ K tomu dodává, že sociální úloha poezie je v tom, že může útočit na přeměnu kulturních hodnot, a to přímo v jádru popkultury a spotřebitelské politiky. „Estetická funkce poezie může odmítnout pseuhodnoty, jak se o to pokoušel básník Louis Zukofsky svoji nabídkou potěšení z představy, zvuku a myšlenky.“

Zukofsky je mimo jiné vedle Gertrudy Steinové a Williama Carlose Williamse spřízněncem postupů a myšlenek v tvorbě Bernsteina. Ten pak přiznává, že filosoficky se opírá o Marxe a Wittgensteina.

Bourání nejen amerického mainstreamu konfliktem a diskfunkcí

Jak se toto přímo odráží na jeho tvorbě, vysvětlil ve zmíněném svém posledním rozhovoru pro list Politika. Vrací se do svých začátků psaní: „V sedmdesátých letech minulého století nám bylo něco přes dvacet let. Kolem nás byla výborná hudba a vizuální umění. Využívalo se koláže, hluku a slova jako osvědčeného mediálního prostředku. Básníci se do takové tvorby vrhli obdobně jako třeba muzikanti, zatím ale americký mainstream byl v zajetí konzervativně zkonstatovaných myšlenek. Potřebovali jsme vytvořit prostor pro novou poetickou dějinnou událost, do které zapojíme lidi, kteří se tehdy nevešli do americké, ruské nebo evropské tvorby poezie... Tehdejší práce byly konvenční, nudné a nebyly emotivní. V mé tvorbě, co mne oslovuje je ambivalence, konflikt emocí a disfunkce.“

To by znamenalo, že v Bernsteinově tvorbě naráz zazní smích a pláč. Americký básník to nepopírá, naopak: „Ty nejhumornější verše ve skutečnosti popisují neveselé příhody. Humor mě zajímá, přestože existuje představa, že pro něj a ironii není v poezii místo. Myslí si opak, a to že **poezie začíná v legraci a humoru**. Patos, zvuk a emoce lze karikovat. Moje poezie se skládá z různých zvuků a hlasů, které do sebe naráží. Rozhodně to není jen hlas jednoho individua. Ten hlas je spojen a ponořen do urbánní situace, odposlouchávám tep města. To je můj způsob kompozice díla.“

Urbánní poezie

Jak si lze představit urbánní poezii? K tomu Bernstein uvádí: „Je to pro mě něco jako moderní symfonie dvacátého a jednadvacátého století, to znamená vyplněná konflikty a protiklady. Rámus, hluk a kakofonie mě zajímají. Je to tím, že jsem vyrůstal uprostřed New Yorku a tím jsem se nestal básníkem přírodních krás. Odmítal jsem vždy model poezie založené na rurálních motivech nebo inspiraci předměstím. Atmosféra města je naprosto odlišná.“

K tomuto americký ryze městský básník o prostředí, které ho inspiruje, ještě navíc říká: „V New Yorku slyšíte různé jazyky, hluk z dopravy, klaksony to ale není přeci kakofonie v nějakém negativním smyslu, jde jen o projev způsobu života. Mám rád město a tak i jeho hluk. Ten mnozí negativně vnímají, ale pro mne je svým způsobem hudbou.“

Dále pokračuje ve vysvětlování své tvorby, ze kterého pochopíme, jak myslí onu vzájemnost poezie a společenského prostředí a kultury: „Pracuji s motivy, které pramení třeba z vědeckých studií nebo kontrapunktem inspiromatem jsou pro mne i hovory běžných lidí, které jsem zaslechl někde na ulici nebo univerzitní filosofické diskuze.“

Mainstream je „odrbanej“ rokenrol

Zde se dále pouští do výkladu svého chápání jako protikladu mainstreamové poezie, která podle něj není tak uřvaná, pronikavá a hlavně je apolitická. „Je 'light' a je z ní vytěsněn okamžik radikality a vzrušeného hovoru. Je to stejné, jako když rokenrolu odeberete všechny jeho krajní vysoké a basové tóny. Z rocku by se rázem stala uklidňující muzika – v jakýchsi 'light' tónech,“ tvrdí o tvorbě své poezie americký básník.

Vraťme se od formálních záležitostí poezie k tomu, jak básník Bernstein chápe americkou společnost s veškerým diskurzem, do kterého je potopená, včetně jejího politického dialogu, vnitřního rozdělení a konfliktu.

„Zajímají mne konflikty, antagonismus a konfliktní nazírání uvnitř americké společnosti. S tím, že mám zájem o antislogan postavený proti establishmentu. Mám zájem o politickou výzvu, která není akceptována. Jako jednotlivec je člověk nazván v takovém případě dogmatikem. Ten člověk má jen malý a ojedinelý hlas.“

V poezii je výhoda, že politický obsah je formou a zvládnutím této formy jste připraveni k boji s propagandou a dogmatem. Není to o tom, že máte pravdu vy nebo ten druhý. To je jen past pro lhaní i pravdu. Politika není nic jiného než imaginace a v poezii dokáže politický diskurs souznít s komplementárností, různorodostí, kontradikcí a nepochopením. Když chceme kritizovat politický diskurs, musíme nejprve pochopit poetický diskurs, kdy kritika je na úrovni metafory a nikoli příčiny.“

Zde si můžete myslet, že se již básník vyčerpal se svými definicemi porovnání politiky a poezie. Ani náhodou. Pro Bernsteina se politický dialog odehrává nikoli na úrovni pravda nebo lež, ale jedná se výhradně o pohled na svět, a to v metaforách. Takový pohled umožňuje znovu americkému básníkovi prohlásit: „Metafora není pouze poetický výrazem, metafora jako taková lidi motivuje, kdy například poetické nazírání nás činí odolným vůči tlaku autority. K pousmání je slovo autority. Hlas totality, at' 'levé' nebo 'pravcové' nás jen sděluje: 'Nevysmívej se, jsem pravdou, náboženstvím a jen já jsem autorita.“

Článek psal autor s tím, že si možná konečně v Čechách někdo všimne tvorby tohoto básníka a pustí se do jeho překladu – přebásnění.

Zde je malá ukázka**DON'T BE SO SURE****(DON'T BE SAUSSURE)**

My cup is my cap
 & my cap is my cup
 When the coffee is hot
 It ruins my hat
 We clap and we slap
 Have sup with our pap
 But won't someone please
 Get me a drink

All the Whiskey in Heaven

Not for all the whiskey in heaven
 Not for all the flies in Vermont
 Not for all the tears in the basement
 Not for a million trips to Mars
 Not if you paid me in diamonds
 Not if you paid me in pearls
 Not if you gave me your pinky ring
 Not if you gave me your curls
 Not for all the fire in hell
 Not for all the blue in the sky
 Not for an empire of my own
 Not even for peace of mind
 No, never, I'll never stop loving you
 Not till my heart beats its last
 And even then in my words and my songs
 I will love you all over again

Předplatné Literárních novin můžete objednat zde.

Aktualizováno (Středa, 07 Prosinec 2016 10:01)

Like 3 people like this. Be the first of your friends.

0 Comments

Sort by **Oldest** ▾

Add a comment...

Facebook Comments Plugin